Suomen luonnonsuojeluliitto, kirjallinen asiantuntijalausunto
Maa- ja metsätalousvaliokunta
8. syyskuuta 2026

Asia: K 19/2026 vp Valtioneuvoston ilmastovuosikertomus 2026

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa seuraavaa:

Ilmastovuosikertomuksesta selviää, että pikaennakkotiedon mukaan Suomen nettopäästöt olivat 46,0 Mt CO2 -ekv. vuonna 2025, mikä ylittää vertailuvuoden 1990 tason. Fossiilipäästöjä on onnistuttu vähentämään, mutta maankäyttösektori oli viime vuonna nettonielun sijaan 9,4 Mt CO2 -ekv. suuruinen päästölähde. Hiilinielujen romahtamisen vuoksi Suomen nettovaikutus ilmastoon on siis kasvanut 35 vuoden aikajänteellä.

Mikäli tilanne ei parane nopeasti ei ole uskottavaa, että Suomi saavuttaisi EU:n nieluasetuksen (LULUCF) velvoitteet vuodelle 2030 ja ilmastolain mukaisen hiilineutraaliuden vuonna 2035.

Ilmastotavoitteiden saavuttaminen

Vuonna 2026 julkaistun ilmastolain tavoitteiden arvioinnin mukaan ilmastolain tavoitteet ovat ajantasaisia, mutta hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vaatii lisätoimia kaikilla sektoreilla.

Käytettävissä olevan politiikkatoimiskenaarion mukaan ilmastolain vuosien 2030 ja 2040 päästövähennystavoitteet voidaan saavuttaa, kun otetaan huomioon hiilen talteenottoon perustuvat ratkaisut. Luonnonsuojeluliitto korostaa, että fossiilisista polttoaineista tulee irtautua kokonaan.

Luonnonsuojeluliitto muistuttaa, että maankäyttösektorin ilmastotoimet ovat välttämättömiä, jotta Suomi tekee osansa kuumenemisen hillitsemiseksi. Energia- ja ilmastostrategian valmistelussa käytettyjen KEITO-skenaarioiden pohjalta mittavatkaan investoinnit teknologisiin hiilinieluihin eivät riitä kompensoimaan maankäyttösektorin nettopäästöjä siten, että Suomi saavuttaisi vuoteen 2035 mennessä hiilineutraaliuden ja hiilinegatiivisuuden sen jälkeen. Luonnonsuojeluliitto näkee vaarana, että teknisten nielujen varaan lasketaan liian paljon.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman arvioinnin mukaan suunnitelma on ajantasainen suhteessa sille asetettuun tavoitteeseen 3 Mt CO2 -ekv. lisäisestä ilmastovaikutuksesta. Luonnonsuojeluliitto huomauttaa, että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman tavoitetaso oli jo alunperin riittämätön suhteessa ilmastolain tavoitteisiin. Pääministeri Orpon hallitus ei ole päivittänyt maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa tai tehnyt asiaa koskevaa ilmastolain mukaista lisätoimipäätöstä. Vuonna 2025 korkein hallinto-oikeus (KHO:2025:2) katsoi, että “mikäli lisätoimien valmistelu viivästyisi huomattavasti siten, ettei lisätoimilla ilmeisesti enää olisi mahdollista säädetyssä aikataulussa saavuttaa ilmastolaissa asetettuja sitovia tavoitteita, olisi katsottava, että lisätoimia koskevat ilmastolain velvoitteet on laiminlyöty lainvastaisesti.” Nykyhallitus on vierittänyt vastuun maankäyttösektorin nielujen korjaamisesta seuraajalleen.

Ilmastopolitiikan tavoitteiden yhteensovittamiseksi Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on suositellut, että keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma tulisi valmistella yhtä aikaa jokaisella vaalikaudella.

Ilmastovuosikertomuksen mukaan päivitettyjen laskelmien mukaan näyttäisi mahdolliselta, että Suomi voisi saavuttaa EU:n LULUCF-asetuksessa määritellyt velvoitteensa kaudella 2021–2025,

riippuen metsien vertailutasoon hyväksyttävistä korjauksista. Lopullisesti tilanne selviää vuonna 2027.

Luonnonsuojeluliitto korostaa, että vertailutason laskelmien tulisi olla julkisesti saatavilla. Aiemmin Liitto on kiinnittänyt huomiota käytetyn MELA-mallin haasteisiin ja läpinäkymättömyyteen. Lopulta nieluasetuksen tavoitteiden saavuttamisessa ei ole kyse laskentäsäännöistä vaan siitä onnistuvatko jäsenmaat vahvistamaan hiilinieluja riittävästi nykyiseen kuumenemiskehitykseen vastaamiseksi.

Vaihtuva teema: Päästövähennyskustannusten ja ilmastopolitiikan kustannustehokkuuden arviointi

Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä kustannusvaikuttavuuden ottamista mukaan ilmastovuosikertomukseen. Luku on kuitenkin lyhyt ja summaa viimeaikaisten taakanjakosektorin ja maankäyttösektorin toimia koskevien tutkimusraporttien tulokset. Olennaista olisi peilata näitä tuloksia valittuihin keinoihin. Joulukuussa 2025 julkaistun Valtiontalouden tarkastusviraston raportin mukaan ilmastopolitiikan tietoperusta on puutteellinen, jotta sen perusteella voisi toteuttaa kustannustehokasta ja riittävää ilmastopolitiikkaa. Yksittäisten päästövähennystoimien päästö- ja kustannusvaikutuksista ei ole riittävästi tietoa päätöksenteon tueksi. VTV:n mukaan valmisteluprosessia tulisi myös ajoittaa aikaisemmaksi ja sektoreiden tavoitteet tulisi sovittaa prosessissa paremmin yhteen.

Viesti on huolestuttava, kun muistetaan ilmastolain 8 § vaatimus huomioida ilmastopolitiikan suunnitelmien valmistelussa ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista koskevien toimien kustannustehokkuus.

Maankäyttösektori

Metsien ja maaperän hyvinvoinnin ja monimuotoisuuden vaaliminen on olennaista paitsi Suomen ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamisen myös koko yhteiskunnan resilienssin ja sopeutumiskyvyn kannalta.

Ilmastovuosikertomuksessa esitettyjen toimien perusteella syntyy vahva vaikutelma, että maankäyttösektorin ilmastotoimien ensisijaisena tavoitteena ei ole hiilinielujen vahvistaminen, vaan metsätalouden hakkuumahdollisuuksien turvaaminen. Luonnonsuojeluliitto katsoo, että tämä on vallitsevaan tilanteeseen nähden täysin nurinkurinen tapa toimia. Todelliset ratkaisut hiilinielujen vahvistamiseksi edellyttävät metsänkäytön kestävyyden vahvistamista ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamista. Hillintäkeinojen valinnassa tulisi huomioida muut ympäristötavoitteet sekä ilmaston kuumenemiseen sopeutuminen.

Metsien kasvun ja nielujen vahvistamisen toimenpidepaketti oli aivan liian vaatimaton suhteessa tarvittaviin toimiin. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma tuleekin päivittää ensi tilassa.

Suomen ympäristökeskuksen raportin (2026) mukaan maankäyttösektorilla on löydettävissä useita toimia, joiden ilmastopotentiaali ja kustannusvaikuttavuus ovat molemmat hyviä. Raportin mukaan potentiaalisimmat toimet liittyvät metsien käsittelyn muutoksiin kiertoaikoja pidentämällä ja harvennuksia lieventämällä.

Suomen luonnonsuojeluliitto, kirjallinen asiantuntijalausunto
Maa- ja metsätalousvaliokunta
8. syyskuuta 2026

Ilmastopaneelin ja Luontopaneelin raportissa (2026) on arvioitu talousmetsien eri hakkuutasojen ja suojelupinta-alojen vaikutusta Suomen ilmasto- ja luontotavoitteiden toteutumiseen. Ilmastolain mukainen vuoden 2035 hiilineutraaliustavoite ja maankäyttösektorin EU-velvoite vuodelle 2030 ovat saavutettavissa, mikäli vuotuiset hakkuut asetettaisiin 60 Mm3 :n tasolle vuodessa.

Luonnonsuojeluliitto muistuttaa, että maankäyttösektorin ilmastotoimilla on mahdollista vahvistaa taloutta. Syyskuussa 2025 valmistuneessa raportissa on tarkasteltu nielupolkua, jonka avulla Suomen hiilineutraaliustavoite voitaisiin saavuttaa vuonna 2035 niin, että se jopa voimistaa Suomen talouskasvua. Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen raportissa (2026) tuotiin esiin sekä metsien ilmastotoimien kustannuksia että taloudellisia hyötyjä.

Maatalous

Maatalouden päästökehitys ei ole riittävää ja päästöt ovat pysyneet pitkään lähes ennallaan. Ilmastovuosikertomuksen mukaan ”merkittäviä politiikkauudistuksia tarvitaan, jotta päästövähennystavoitteet saavutetaan vuoteen 2030 mennessä”.

Maatalouden päästövähennyspotentiaali liittyy erityisesti turvemaihin, jotka muodostavat noin 10 % peltopinta-alasta, mutta aiheuttavat jopa puolet maatalouden päästöistä. Kustannustehokkaimmat toimet liittyvät turvepeltoihin ja niiden vettämiseen sekä kosteikkoviljelyyn. Lisäksi kasvipainotteisen ruoantuotannon edistämisellä on paitsi merkittävä ilmastohyöty, myös kansanterveydellisiä etuja. Samalla olisi tärkeää tarkastella maatalouden ilmastotoimia kokonaisuutena ja varmistaa, että ne edistävät myös luonnon monimuotoisuutta, vesien tilaa ja maaperän hyvinvointia eivätkä synnytä uusia ympäristöhaittoja.

Ilmastovuosikertomuksessa on pitkä lista maataloussektorin toimia, mutta suuri osa käsittelystä on kuvausta siitä, mitä ohjelmia ja tukia on olemassa. Toimenpiteiden vaikuttavuudesta sen sijaan tarvitaan enemmän tietoa. Ilmastovuosikertomuksessa voisi paremmin arvioida mitkä toimet todella vähentävät päästöjä, kuinka paljon ja millä aikataululla.

Maatalouden uudistaminen on välttämätöntä paitsi ympäristön myös maanviljelijöiden näkökulmasta. Suomi voisi ottaa mallia Tanskasta, joka uudistaa maatalouttaan rohkeasti yhteiskuntasopimuksessa linjatuin keinoin vastatakseen ympäristöongelmiin.

Työkoneet
Siirtymä nolla- ja vähäpäästöisiin työkoneisiin etenee hitaasti muun muassa koneiden pitkien käyttöaikojen, vähä- ja nollapäästöisten työkoneiden korkeiden hintojen sekä kehittymättömän vaihtoehtoisen käyttövoimien infrastruktuurin takia.

Ilmastotyön pitkäjänteisyys ja oikeudenmukaisuus
Suomen ilmastopolitiikan vaikuttavuus edellyttää ylivaalikautista ajattelua, vahvaa tieteellistä pohjaa ja ilmastotoimien oikeudenmukaisuutta. Luonnonsuojeluliitto on ehdottanut metsäsektorin oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman laatimista tämän toteuttamiseksi.

Lisätietoja
Hanna Aho, johtava asiantuntija, 040 628 9495, hanna.aho@sll.fi
Nelli Immonen, ilmastoasiantuntija, 045 7885 2037, nelli.immonen@sll.fi